

ιθνική συνείδηση ; — Νά στηλιτεύουμε τὰ κακά.

Με ἀγάπη, με εὐλάβεια, με πίστη γιὰ τὸ μελλόμενον μεγαλεῖο τοῦ λαοῦ μας, ποῦ ἀφουνοῦ εἴμαστε ἀχώριστα μέρη, ἅς τοῦ δείχνουμε τὰ σφάλματά του, τὸ βάρβαρο ὅπου τὸν ὀδηγεῖ ἡ βασιλεία τῆς σημερινῆς διαφθορᾶς, καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀναρχίας, ἅς τοῦ ξεσκεπαζοῦμε καθε ἔγκλημα, καθε ψέμα ἐκείνων, ποῦ γιὰ κακὴ του τύχη τὸν κυβερνοῦν ἀπὸ τῆς ἄλλου μέρους με τὴ γλῶσσα του ποῦ πρέπει νὰ τὴν ἀγαπήσει, καὶ ποῦ θὰ τὴν ἀγαπήσει, ἅς τοῦ φανερώσουμε τὰς ἀλήθειες γυμνῆς, ἅς τὸν παιδαγωγώσουμε, ἅς τὸν μορφώσουμε στὶς ἐπιστήμες καὶ στὰ κοινωνικά καθήκοντα, καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον δύσκολο δὲν εἶνε, ὁ λαὸς μας, ἔχοντας τότες συνείδηση τῆς δυνάμεώς του, νὰ ξεχωρίσει τοὺς λίγους ἐκείνους, ποῦ ἔχουν ὄχι μόνο ἀνώτερη μόρφωση μὰ καὶ αἰσθήματα ἀγνὰ καὶ νοῦ καθάριο, αὐτοὺς νὰ κηρύξει διαλεχτοὺς του, αὐτοὺς νὰ στήσει διοικητὲς τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας, καὶ οἱ λίγοι τοῦτοι οἱ ἐνάρετοι καὶ οἱ ἀμόλωτοι, με τὴ βοήθειά του, θὰ πιτύχουν νὰ ἠθικοποιήσουν τὴν τάξην ἐκείνων, ποῦ ἡ τύχη τῆς ἔδωκε προόμια ὅσα δὲν ἔχουν οἱ πολλοί, καὶ τότες ὁ Ἑλληνισμὸς θάνε ὅλος πολιτισμένος.

Σ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ δημοσιογραφία θάνε ἕξια τοῦ προορισμοῦ τῆς. Σ' αὐτὸν τὸν τρόπο θάμαστε οἱ προφῆτες τῆς παλιγγενεσίας, προφῆτες, ὅταν τοὺς παλῆους Ἰουδαίους, ἀγροικοὶ καὶ στηλιτευτὲς, μὰ χρειαστοὶ σήμερα μάλιστα ὅταν στὸν τόπο μας ἀρχίζει νὰ βγαίνει πρόσωπο ἢ τυραννία καὶ ἡ ἀπολυταρχία, ποῦ τόσο δολερὰ μὰς σιμῶνει ὥστε δὲν τὴ καταλαβαίνουμε νὰρχεται ἂν δὲν ἀγρυπνοῦμε, γιὰ νὰ φορεῖ τὸ προσωπεῖο ἔθνος ὡστὸς μεταρρυθμίσης. Τὰ πρῶτα βήματα ἐγίναν : — ὁ στρατὸς παραδόθηκε στὰ χεῖρα τῆς δυναστείας, καὶ ἀνοιχτήκε ἡ ἐκλογικὴ περιφέρεια (ἐνῷ ἔπρεπε νὰ γένει τὸ ἐναντίον) γιὰ νὰ συστηθοῦν τοπικοὶ τυραννίσκοι, ποῦ θάνε δύσκολο καὶ ἀγαθοὶ ἄνθρωποι ἂν φανῶν νὰ τοὺς ξεθρονίσουν. — Καὶ ὅτι οἱ φόβοι μου δὲν εἶνε ἀβάσιμοι, μὰς τὸ ἀποδείχνει ἀρκετὰ ἡ Κέρκυρα, τὸ πλὴν πολιτισμένον μέρος τῆς Ἑλλάδος μας, ὅπου ἡ μεγάλη περιφέρεια δὲν εἶχε καταργηθεῖ, ἀφόντις ὁ Τρικούνης τὴν εἶχε πρωτοσυστήσει, καὶ ὅπου μὴ μὲν μερικὴ μειονοψηφία μένει ἀδίκως χωρὶς ἀντιπροσωπεία. Ἡ τωρινὴ ὅμως κατὰ

σταση τῆς Κερκυραϊκῆς κοινωνίας, ποῦ σὲ κατοπινα γράμματά μου θὰ εἶς τὴν παραστήσω, παραβάλλοντάς τιν με τὴν κατάστασὴ τῆς ἄλλης ἰποχῆς, θὰ μὰς κἀμει νὰ ἰδοῦμε πόση βλάβη ἔφερε στὴν κοινωνικὴ πρόοδο ἡ βασιλεία τῆς τυραννίας.

Ἀς μὴν ἀπατιέται κανένας ἡ αἰτία τῆς ἐσωτερικῆς ἀναρχίας δὲν εἶνε τὸ δημοκρατικὸν πολιτευμὰ μας, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι ποῦ τὸ καταπατοῦν ποῦ παρέχοντας χάρες ἀσυγχώρητες καὶ παράνομες νοθεύουν τὸ ἔθνικον φρόνημα, μακραίνοντας ἔτσι τὰς κακὰς ἡμέρας τῆς πατρίδας μας, καὶ γενόμενοι οἱ ἀληθινοὶ αἰτίοι καθε ἔθνικῆς συμφορᾶς. Δὲ θὰ διωρθώσουμε τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν χτυπώντας τὸ πολιτευμα, ἀλλὰ ἀκολουθώντας τὴν πατριωτικὴν ἐνέργεια ποῦ ἐπερίγραψα, ἀλλὰ θερμαίνοντας ἀκατάπαντα τὸν πατριωτισμὸ τοῦ λαοῦ μας, δυναμώνοντας τὴν πίστη του στὴν παλιγγενεσία, καὶ θάμαστε ἔτσι οἱ πρόγονοι κόσμου δοξασμένοι, οἱ πρόδρομοι τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῶν ἀνθρώπων ποῦ θὰ γένουν οἱ ἥρωες λυτρωτῆς καὶ καθαρτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποῦ θὰ γνωρίζουν ὅλους τοὺς καημούς, ὅλα τὰ πάθη, ὅλα τὰ κακά τῆς φυλῆς, ποῦ θὰ ξεχωρίζουν τὰς ἀρρώστιας τῆς, καὶ θὰ χτυποῦν ὅπου πρέπει. Πρόδρομους ἴσως εἶδε ἡ Ἑλλάδα, τὸν ἄνθρωπο ποῦ τῆς χρειάζεται ἀκόμα. Ἀλλὰ θάρθει. Καὶ ἂν θέλωμε ἔχουμε πρόχειρη μίαν ἀναλογία στὸ γλωσσικὸ ζήτημα.

Τὸ ἔθνος ἐπλανιότου ἀπὸ ψέμα, ἐλάτρευε τὸ εἶδωλο τῆς καθαρεύουσας, μόνον ὅτι ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἐφαινότου ἕνας ἄνθρωπος, ποῦ ἠρμήνευε τοὺς ὅμιους του νὰ παραιτήσουν τὴν πλάνην καὶ συχὰ ὁ ἄνθρωπος ἦταν ἀνώτερος, ἐλεγότου Βηλακᾶς, ἐλεγότου Σολωμῶς, ἐλεγότου Βαλαωρίτης, Πολυλάς, Λασκαράτος καὶ ὅταν ἦρθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου ἀεγένετο ἄνθρωπος ὀνόματι Ἰωάννης καὶ νὰ ὅ,τι ἐκείνοι οἱ σοφοὶ καὶ τεχνίτες δὲν εἶχαν πιτύχει, τοῦτος τὸ κατὰφερε ἄνοιξαν τὰ μάτια τῆς Ρωμαιοσύνης, καὶ σήμερα οἱ δημοτικιστῆς ποῦ γράφουν περνοῦν τὴν ἑκατοντάδα, εἶνε οἱ διαλεκτότεροι τῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐριο θάνε περσότεροι, καὶ σὲ λίγα χρόνια, ζαναλέγω, οἱ Ἕλληνες ὅλοι θάνε δημοτικιστῆς.

Δὲ μπορεῖ νὰ γένει τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὴν Ἑλλη-

νικὴ κοινωνία ; — Πρέπει νὰ τὸ πιστέψωμει καὶ πόσο μὴ τέτοια πίστη ὠφελεῖ ἕνα ἔθνος, μὰς τὸ δείχνει ἡ ἱστορία τῶν Ἰουδαίων. — Ὁ πολὺπαθὸς ἐκεῖνος λαὸς, ποῦ δὲν εἶχε τὴ λαμπράδα καὶ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶνε τὸ στόχαστρο τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Οἱ Αἰγύπτιοι τὸν πολεμοῦν, ὁ Νάβουχοδανός τὸν μεταφυτεύει στὴ Βαβυλῶνα, οἱ Πέρσες τὸν καταδυναστεύουν, ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ὑποτάζει, καὶ τέλος ὁ Τίτος τὸν σκορπίζει σ' ὅλην τὴν Οἰκουμένη. Μὰ ἡ Μεσιανικὴ ἰδέα δὲν τὸν ἀφίνει νὰ χαθεῖ. Σκλαβωμένος ἢ σκορπισμένος ἐλπίζει περιμένει τὸν ἄνθρωπο ποῦ θὰ τὸν ὀδηγήσει στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας, ποῦ θὰ τοῦ ὑποτάξει τοὺς ὀχτροὺς του. Στὴ Βαβυλῶνα οἱ προσφῆτες φωνάζουν : « Ἐρχεται » στὴν Ἱερουσαλήμ, τὰς ἡμέρας τῆς ἀτυχῆς τὸν ἠρμήνευον νὰ μὴ ἀπελπίζεται, καὶ σκλαβωμένος πολλὰς φορές πρὶν, γεννᾷ τοὺς Μακκαβαίους, καὶ ἀλυσσοδεμένους ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους χαρίζει στὴν ἀνθρωπότητα τὸν Ἰησοῦ, τὸ σταυρωμένον προφῆτη, ποῦ ἀπλώνει τὴν Ἰουδαϊκὴν θρησκείαν σ' ὅλον τὸν πολιτισμένον κόσμον. Καὶ σήμερα ἐνωμένον τὸν κρατεῖ ἡ Μεσιανικὴ ἰδέα, περσότερο παρὰ ἡ θρησκεία, ἡ ἐλπίδα πὼς θ' ἀναστηθεῖ μίαν ἡμέραν ὁ Ἰουδαϊκὸς ἔθνομος, καὶ μὴ τὴν ἐλπίδα τούτην οἱ Ἰουδαῖοι προκόβουν στὰς τέχνες καὶ στὰς ἐπιστήμες, συναζοῦν τὸ χρυσάφι τοῦ κόσμου, παλεύουν με τοὺς ἄλλους λαοὺς γιὰ τὰ πρῶτα στὸν πολιτισμὸν. Ἀς μείνει ἐδῶ ἀνεξέταχτο ἂν γιὰ ὠφέλεια ἢ γιὰ ζημία τῶν ἄλλων.

Ὁ Ἑλληνισμὸς εἶνε Μεσιανιστῆς πιστεύει πὼς ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ εἶνε ἀπ' ὅλης ἡ διαλεκτότερη, κα πὼς τιμωρεῖται μόνο γιὰ τὰ σφάλματά της, ἀλλὰ πὼς στὸ τέλος θὰ νικήσει ὅλους τοὺς ὀχτροὺς της, καὶ θὰ ξεπερνάει ὅλα τὰ ἔθνη στὸν πολιτισμὸν. Με τὰς χάρες τότες τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης θὰ κυριαρχήσει πάλι στὴν οἰκουμένη. Ὅταν τὸ Βυζάντιο χάνεται, οἱ ἄγριες εἰκόνας κλαῖν, καὶ ὁ λαϊκὸς ποιητῆς τὰς παρηγορεῖ : —

Σώπασε, Κυρὰ Δέσποινα, καὶ σέις κόνας μὴν κλαῖτε. Πάλι με χρόνια με καιρούς, πάλι δικὰ σας εἶνε.

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πιστεύει πὼς θὲ νάρθει ἐκεῖνη ἡ μεγάλη μέρα, πὼς ἴσως εἶνε σιμὰ ἀλλὰ γιὰ τοῦτο πρέπει νὰ πιστεύει καὶ ὅλας πὼς θὰ μὰς γεννηθοῦν οἱ μεγάλοι στρατηλάτες ποῦ θὰ χτυπήσουν τὰς κείρια τῶν Τούρκων καὶ τῶν βυροφύλων τοὺς τῶν Βουλγάρων, οἱ μεγάλοι διπλωμάτες ποῦ θὰ κατα-

Μία μόνη γλῶσσα ὅταν καὶ πρὶν στὸν κόσμον δὲν μιλιέται, στὸ βρῆντο θὰ μιλοῦσαμε μαζὴ του καὶ ἔρησέ τον. Γι' αὐτὸν ἀκατανόητη τοῦ εἶναι καθε γλῶσσα πὼς εἶνε ἀκατανόητη στοὺς ἄλλους ἢ λαλοῦ του. Ἐφύγαμε καὶ στρέφοντας ζερβιά μεγάλο δρόμο Ἐκίμαμε καὶ εἰρήκαμε τὸν ἄλλον κατόπι, Σάπῳσταση μὴς σαίτιας, πιδ φοβερὸν καὶ ἄγριον. Ποιὸς μᾶστορας τὸν ἴδατε δὲν ἔρω μὰ ἕνα χερί Τῶς δεμένο ἀπὸ μπροστὰ καὶ τὸ δεξι ἀπὸ πίσω Μὴ μὴ ἀλυτὶδα ποῦ εἶχε τὸν ἀπ' τὸ λαϊκὸν πιασμένον Καὶ τὸ κορμὶ ποῦ φάν' ἔπει πέντε φορές ζωσμένο. Ἐτούτος ὁ περήφανος ἐτόλμησε, μὴ εἶπε Ὁ Δάσκαλος, νὰ μεσηρθεῖ με τὸν μεγάλον Δία Καὶ τώρα νὰ τὶ κέρδισε. Ἐφιάλτη τονὲ λένε Καὶ εἶχε κατορθώματα μεγάλα κἀμει τότες Ποῦ φοβηθήκανε οἱ θεοὶ τοὺς γίγαντας καὶ τώρα Τὰ χεῖρα του ποῦ σηκῶσε δὲν τὰ σαλεύει πιά. Κι' ἐγὼ τοῦ εἶπα, Δάσκαλε, πολὺ θὰ πιθυμοῦσα, Νὰ ἰδῶ μὴτὰ τὰ μάτια μου τὸ τριμεγάλον σῶμα Τοῦ Βριάρεω καὶ μὴτὰν τῆς : Ὡς ἰδοῦμε τὸν Ἄνταϊον Ἐδῶ κοντὰ καὶ αὐτὸς μιλάει καὶ εἶνε λυμένος, κείνος Μὴς τὸ βυθὸ καθε κακοῦ θὲ νὰ μὰς καταθάσει. Αὐτὸν ποῦ λὲς γιὰ νᾶβλεπε, πολὺ μακρὰ τὸν ἔχουν Μὰ εἶνε ἀπαράλλαχτος στὸ σῶμα ὅταν καὶ τούτον. Κι' ἔτσι δεμένος, μοναχὰ πιδ ἄγριος στὴ θωριά του. Ποτὲ σαισμάς δὲν τράνταζε πιδ δυνατὰ ἕναν πύργον Σὰν πὼς ὁ Ἐφιάλτης σείσθηκε ὅταν ἄκουσεν αὐτὰ. Ποτὲ μὴν δὲ φοβήθηκα τὸ θάνατο ὅταν τότε Κι' ὁ τῶμος θὰ με σκότωνε στὰ σίγουρα ἂν δὲν εἶχα Ἰδεῖ ποῦ αὐτὸν ἀτάλευτον κρατῶσαν τὴ δεσμά. Εἰς τὸν Ἄνταϊο ἐφτάσαμε πηγαίνοντας ποῦ βγαίνει Ἀπ' τὴ σπηλιὰ τὸ σῶμα του μεγάλες πέντε πῆχες

Καὶ χῶρια τὸ κεφάλι του. Ὁ Δάσκαλος μου τοῦπε : Ὡς ἴσὸς ποῦ εἶς τὴν τυχερὴ κοιλιάδα ποῦ τὴν δόξα Τῆς νίκης κληρονομήσε ὁ Σκιπίων ὅταν εἶχε ὁ Ἄνταϊας Τὴ μάχη χάσει καὶ ἔφυγε με τὰ στρατεύματά του. Καὶ μὴ χιλιάδα λεονταριῶν γιὰ λάφυρα εἶχε πάρε Προφήτερα Ποῦ ἂν ἤσουσε μετὰ τὴ μεγάλη μάχη Τῶν ἀδερφῶν σου, ὅπως λένε θὰ εἶχαν νικῆση Οἱ γιοὶ τῆς γῆς. Μὴ βαρεθεῖς ἐμὰς νὰ καταθάσεις Στὸ βᾶθος ποῦ τὸν Κωκυτὸν ἢ παγωνιὰ τὸν πῆζει Γιὰ νὰ μὴ πάμε στὸν Τιτιῶν καὶ οὔτε στὸν Τυφῶνα. Μπορεῖ νὰ δώσει ὅ,τι ποθοῦν ἐδῶ αὐτὸς ποῦ βλέπει. Σκύψε λοιπὸν καὶ πάρε μὰς καὶ μὴ στραβομουτριάσεις Κι' ἀκόμη αὐτὸς μπορεῖ ψηλά στὸν κόσμον νὰ βροσάσει Τὴ φῆμην σου τὶ ζωντανὸς ἐδῶ ναι καὶ θὰ ζήσει Πολὺν καιρὸν ἂν πρόωρα δὲν τὸν καλέσει ἡ χάρη. Ἄμείσως τότε ἀπλώσαν ὁ γίγαντας τὰ χεῖρα Ποῦ ὁ Ἡρακλῆς δοκίμασε τὴ δυνατὴ σφιχτά του, Καὶ τὸν Βιργίλιον ἄρπαξε καὶ εἶνε ὁ Ὁδηγὸς σὲ μένα : Ἐδῶ κοντὰ μου ζύγωσε γιὰ νὰ σὲ πιάσω, καὶ ἔτσι Ἐγὼ καὶ αὐτοὶ γινήκαμε ἕνα δέμα ἀγκαλιασμένοι. Ἐὰν κανένας στέκεται καὶ βλέπει καὶ ποῦ γέρνει Ἡ Καρασέντα καὶ θαρρεῖ ποῦ κλίνονται θὰ πῆσει, Ὅταν περάση σύννεφο κανένα στὴν κορφή της, Ἐτσι ἔβλεπα με τῶμος μου καὶ τὸν Ἄνταϊο νὰ σκύθη Καὶ τέτοιος τῶμος μεπιασε τὴν ὥρα αὐτὴ ποῦ κάλλιο Πολὺ μακρὰ νὰ ἤμωνα καὶ εἰς ἄλλο δρόμο πέρα. Μὰ μαλακὰ καὶ ἦσουα στὸ βᾶθος μὰς ποθέσει Ὅπου τὸν Ἰουδα τυραννάει μαζὺ με τὸν Ἐωσφόρο Καὶ δίχως οὔτε μὴ στήμῃ νὰ μείνη ἐκεῖ σκυφτὸς Σὰν τὸ κατάρτι ἐβρέθηκε τοῦ καραβιοῦ ὀρθός.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

ΓΑΛΛΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΗΜΑΙΑ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΙ

A.

Εἶναι οἱ πρώτες μέρες τοῦ Δεκεμβρίου, κοντὰ στὴ Γιουρανβίλλη. Ὁ στρατὸς ἀνεδαίνει τὴν ἀπότομη ράχην τοῦ βουνοῦ σὰ σκάλα καὶ πατεῖ πάνω στὸ χιόνι, ποῦ ἀντηχάει σὰ μέταλλο καὶ ἀστράφτει σὰ διαμαντόσκονη. Ἐκεῖ μακρὰ φαίνεται ἕνα δάσος ἀπὸ σημύδες καὶ ἀπὸ ἔλατα ντυμένο δλόασπρα. Στὸ προσκήνιο, κάτω στὸ ριζοβουῖν ὡς τὰ γόνατα στὸ χιόνι τὸ πεζικὸ κρύβεται μετὰ λακκάματα τῆς γῆς. Τὸ ἵππικὸν στριμώνεται πίσω ἀπὸ τοὺς τοίχους ἐνὸς ὑποστατικοῦ, ὅταν πίσω ἀπὸ πρόχωμα.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ψάχνουν με τὸ βλέμμα τὸν δριζοντα. Ἀκούεται χλαλοή, μὰ δὲ φαίνεται τίποτα. — Πάντα τὸ ἴδιο, μουρμουρίζει θυμωμένα ἕνας

πέσουν τὰ Ἑνωπαικὰ κράτη στό δίκην μας, οἱ μεγάλοι κυβερνήτες πού θά μᾶς καταστήσουν ἄξιους τῆς μάχης μας, ζήτουμε νά ξαναποχτήσουμε ὅλους τοὺς Ἑλληνικοὺς τόπους καί τὴν Πόλιν. Ὅλα τούτα φαίνονται ὄνειρα· ἀλλὰ εἶνε ὄνειρα λαμπρά, πού δίνουν ἀνταρχίαν, πού κύνουν τὰ μάτια νά δακρύζουν, καί ἔξω μὴ ξέρουμε πότε θ' ἀληθεύουν. Ἐνα μέρος ὅμως τῆς μεγάλης ἰδέας τοῦ Ἑλληνικοῦ Μεσιανισμοῦ, ἡ κοινωνική παλιγγενεσία, δὲν πρέπει νά μᾶς φαίνεται τόσο δυσκολόπραπτη γι' ἀρτὴν ἔχουμε χρέος ν' ἀγωνιστοῦμε τώρα, καί θύμαστε οἱ πρόδρομοὶ τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου, πού θά ρίξει ἀπὸ τὸ θρόνον τῆς τὴν καταλύτρα ψευτιά καί τὴν πολιτικὴ ἀτιμία. Πρέπει νά ἐργαστοῦμε, μὲ ἀνταπάρνηση, μὲ φιλοπατρία, μὲ ζῆλον.

Ἡ Μεσιανικὴ ἰδέα εἶνε μέρος τῆς ἔθνικῆς ψυχῆς, δὲν εἶνε ἐλπίδα μόνον, εἶνε λαϊκὴ θρησκεία. Καί τὸνερο πού τῆραψε ὁ πόνοσ τῆς παλαβίας, τὰ δεινὰ τοῦ μαρτυρίου, δὲ μπορεῖ νά γένει καπνὸς σὲ λίγες μέρες, ἢ σὲ λίγα χρόνια, ὅπως μερικοὶ τὸ κηρύχουν. Ἄν πᾶμε ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο χειρότερα, τόσο μεγαλύτερες πρέπει νῆνε οἱ ἐλπίδες μας, τόσο θερμότερα πρέπει νά πιστεύουμε πὼς ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς — καί ἔχει γερὰ στοιχεῖα — θά βραβεῖται τὰ ἐλπεινά του χάλια, καί σὲ μιά του προσπάθεια ἀσυνείθιστη θά βγάλει τὸ διερωτῆ, πού προσμένουμε.

Πρῶτα ἔρχονται οἱ Προφῆτες καί οἱ Πρόδρομοι, στό τέλος ὁ λόγος γίνεταί σὰρκα.

Λικός σας
Θ.

ΒΑΛΙΑΚΟΣ ὙΜΝΟΣ ΣΤΟΝ ΗΛΙΟ (Ἑργ. 1, 115).

Τὴν ὄρασαν ὄψη τῶν θεῶν
Τὴ λαμπρὴ φωτίζοντας,
Στοιβαροῦ τὰ πλάγια σηκώθηκε
Τοῦ Βάρουνα καί τοῦ Μίτρα 1) τὸ μάτι.

Ὁ φωτοχότης, πὸν, προή
Σ' ὄ, τι ζεῖ χαρίζοντας,
Τὲς θεομενὲς ἀχιτίδες του ἀνάροιξε
Στὸν ἄερα, στὲς στερῆς: στὰ γαλάζια,

Ἀκολουθεῖ τὴν Ἀύρη
Στὰ σιμὰ, τὴ ρόδινη,

λοχαγὸς καί νά δῆτε πού θά περάσουμε καί αὐτὴ τὴ μέρα ἔτσι χὰφτοντας μῆγες.
Τὴν ἰδία στιγμή ἀκούεται ἕνα σφύριγμα, ἔπειτα καί δεύτερο. Δύο μπόμπες πέσανε ἑκατὸ βήματα μακριὰ ἀπὸ τὲς πρώτες γραμμὲς τοῦ πεζικοῦ. Μερικοὶ στρατιῶτες πού εἶχαν ἀνασηκωθῆ, ξαναπέφτουμε πάνω στὴν κοιλιὰ τους. Καί γίνεται μιά σιγαλιὰ, πού δὲν ἀκούεται τὸ παρακλιρῶ.
Οἱ δραγόνοι, ἀπὸ τὴν αὐτὴ στό πόδι, συνομιλοῦνε λογαριάζοντας τὴν ἐπιτυχία μιάς καλῆς μάχης πού σοῦ ἀνάθει τὸ αἶμα.

— «Ἄκουσε, Ρενάρδε, λέει ὁ συνταγματάρχης στό σημαιοφόρο του, θέλεις νά δῆς ἀληθινὰ παλληκάρια; Κοίταξε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοῦ, πού εἶνε καρφωμένοι στή θέση τους μὲ παθητικὴν ὑπακοή καί περιμένουν· πού πᾶνε καί τοὺς πέρνουνε γιὰ νά τοὺς στείλουνε στό θάνατο. Χωρικοὶ, πού περπατοῦνε μπρὸς, χωρὶς νά ρωτήσουνε τὸ γιατί. Ἐφέρουνε πὼς πᾶνε γιὰ τὴν πατρίδα· τοὺς εἶπανε πὼς πρέπει νά προχωρήσουνε καί προχωροῦν.

»Πότε μὲς στὴ λάσπη, πότε μὲς στό χιόνι, καί ὅμως ποτὲ δὲν παραπονοῦνται: δίχως τροφή, δίχως κατοικία, προχωροῦνε πάντα, μόνο καί μόνο γιὰ τὴν πατρίδα!

Σὰν ὁ υἱὸς τὴν κόρη πού ἀγάπησε,
Καί στοὺς τόπους τῶν ἀνθρώπων πηγαίνει,

Ὅπου λατρεύουν τοὺς θεοὺς
Καί τὰ βώδια σαλάτρα
Γιὰ καλὸ τους ζέφουνε καλόκαρδοι.
Κ' ἔχουνε τῆμα τὰ δεινὰ τοῦ φωστῆρα

Τὴν τρίχα κίρωνα· ξανθὰ,
Πανειτὰ, χρυσόβολα
Πιλαλοῦν τὸν Ἥλιο δοξάζοντας,
Κι' ὡς τοῦ θόλου τὲς κορφὲς ἀνεβαίνουν.

Κάνουν τὸ γύρο τοῦρανοῦ
Καί τῆς γῆς μονόμερα.
Κ' ἔχει καί ὄλας τούτῃ τὴ δύναμη
Ὁ φωστῆρας, τὴ μεγάλη θεοσύνη:

Ὅλο τὸ διάχυτο τὸ φῶς,
Σὰ σταθεῖ στοῦ δρόμου του
Τὰ ψηλά, συνάζει, καί τῆλογα
Σὰν ξεξέψει, τὸ σκοπι τῆς ἡ νύχτα

Ρίχνει κατάμαυρο παντοῦ.
Πιζόνοντας τοῦ Βάρουνα
Καί τοῦ Μίτρα τότες τὸ πρόσωπο,
Μέσα μιλάνε στοῦρανοῦ τὲς ἀγκάλες.

Πότε εἶνε ἡ λάμψη του θαμπὴ
Πότε φέγγει ἀπαιρίαστα
Τὰ ξανθὰ φαριὰ του τὰμάξι του
Σέρνον. Βγαίνει, ὦ θεοί, τὸ δισκάρι

Τοῦ φωτοδότη βασιληᾶ.
Ἄπὸ κάθε νιρόπιασμα,
Κι' ἀπὸ πᾶσα ἀνάγκη φυλάχτε μας,
Καί χαρίστε σ' ἐμᾶς πλοῦσια τὰ ἐλέη.

Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ

1) Οἱ δύο θεοὶ εἶνε οἱ εὐδαιμόνιοι τῆς κοσμικῆς ἀρμονίας. Ὁ πρῶτος βασιλεύει τὴ νύχτα, ὁ δεύτερος τὴν ἡμέραν. Πολλὲς φορές οἱ Βαυδικοὶ ὕμνοι τοὺς ψάλλουν, ὅπως εἶδω ἀνταρμωμένους· τὸ μάτι τους εἶνε ὁ Ἥλιος.

Στὸ Μεζικό, ὅταν κανεὶς ἔχει στό σπίτι του κάμαρες γιὰ νοίκισμα, κρεμνᾷ στό παράθυρο μιά ἐφημερίδα. Ἄν τὸ πάρουνε μυρουδιά οἱ ἐφημερίδες μας, μποροῦνε νά στείλουνε μερικὰ φορτωμάτα φύλλα, ἀπὸ κείνα πού τοὺς περισεύουνε ἀπὸ τὴν ἀπρώτη κυκλοφορία». Ἐμπρὸς, κ. κ. Ἐσπερινοὶ καί Σία.

»Οἱ πολεμιστᾶδες αὐτοὶ χάνονται πάνω στό πεδίον τῆς μάχης, στοὺς δρόμους, στὰ νοσοκομεῖα, καί ὅμως προχωροῦνε πάντα ἀκολουθώντας τὴ σημαία τους.

»Γενναῖοι παλληκάρδες! λεθιέντηδες ἀγνωστοὶ καί ἄσημοι· γι' αὐτοὺς μῆτε δόξες μῆτε τιμὲς, μῆτε ρεκλάμες, μῆτε τίποτα· μιά μολυβένια σφαῖρα στό πλευρὸ καί ἕνα δυὸ φτυκαριὲς χῶμα· αὐτὸ εἶνε ὄλο!».

Ὅς τόσο τὰ σφύριγμα ξαναχογγίζου, καί καταπόδι τους οἱ πυροβολισμοὶ· οἱ ὀπίδες ξεσπᾶνε πάνω ἀπὸ τὸ ὑποστατικό.

Τὸ πυροβολικὸ ἀνεβαίνει τὸν ἀνήφορο τοῦ λόφου μὲ φοβερὸ καλκασμὸ· καθὼς ἔφαττε στὴν κορφὴ, μὲ μιά γρήγορη μεταβολή, μπαίνει σὲ παράταξη κατάντικρυ στὰ ἔλατα καί μπομπαρδιζει τὸ δάσος.

Οἱ ὀπίδες καί τὰ μυδράλλια πληθαίνουν καί πέφτουνε μὲ μανία, σὴν κάποια καταγιγῆρα φωτιάς, πού χαράζει πελώριους κύκλους κοκκινωποῦς, ματωμένους.

Καί νῆγες νά κύνης μ' ἕναν ἐχθρὸ πού δὲ φαίνεται πούθενά· μακριὰ ἐκεῖ τὰ ἔλατα καί οἱ σημάδες ἀκίνητες.

Πίσω ἀπὸ ἕνα φράχτη, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πεζικοῦ

ἙΡΠΑ ΚΑΙ ΗΜΒΡΑΙ Ο ΤΕΧΝΙΤΗΣ

Ἀπὸ τὴν περασμένη Παρασκευὴ τὸ βράδι πού πρωτοπαίχτηκε στὴ Νεάπολιν τὸ δραματικὸ κατασκευασμὰ «Καποδίστριας καί Μαυρομιχαλαῖοι», ἡ Ἑλληνικὴ σκηνὴ ἀπόχτησε ἕναν ἀληθινὸ καλλιτέχνη, τὸν κ. Πέτρο Λέοντα. Ἰσαμε κείνη τὴ βραδιὰ ὁ κ. Λέων εἶταν καλὸς θεατρίνος, ἀπὸ τοὺς δυὸ τρεῖς καλοῦς πιέχει τὸ Ρωμαϊκὸ θέατρο, καὶ ὅδες φορές καί ἂ φάνηκε στὴ σκηνή, εἶτε στὴν «Ἀλκιστῆ», εἶτε στὸ «Κράτος τοῦ Ζόφου», εἶτε στὸν «Προδωπάρχη» εἶτε ὡς Ὀθωνας στὴν «Κατοχή» καί στὴν «Ἐξωστῆ», πάντα χερροκοπήθηκε καί πάντα ἐχτιμήθηκε ἀπὸ κείνους πού νιώθουν ἀπὸ θέατρο γιὰ φιλοτίμος ἐργάτης πού ἀγωνίζεται μὲ τὴ μελέτη νά φτάσει παραπάνω ἀπὸ κεί πού τὸν τοποθέτησαν τὰ φυσικὰ του χαρίσματα.

Καί τὴν Παρασκευὴ τὸ βράδι τὸ κατάφερε· νίκησε· καί ἡ νίκη του εἶνε νίκη τῆς ἐπιμονῆς καί τῆς μελέτης πού δὲ βλέπουν ἐμπόδια στό δρόμο τους, πού δὲν καταλαβαίνουν κείραση, πού δὲ νικιοῦνται ἀπὸ τὴν ἀπογοήτευση.

Ὅσο ἀτεχνο καί δημοκοπικὸ καὶ ἂν εἶνε τὸ ἐργο, πρέπει νά χρωστᾶμε χάρη στό συγγραφέα του γιὰτι ἔγινε ἀφορμὴ νάποχτήσουμε τὸ Λέοντα· τὸ εἶπαμε, κείνο τὸ βράδι, στό πρόσωπο τοῦ Καποδίστρια, φάνηκε ὁ τεχνίτης. Σφύγγουμε λοιπὸν εὐκρινὰ τὸ χέρι του κ. Ποταμιάνου πού σκάρωσε αὐτὸ τὸ δράμα γιὰ νά δώσει στό Ρωμαϊκὸ θέατρο ἕνα Λέοντα—ὄσο καί ἂ δὲν ἔχει τὸ ἐργο του τὰ προσόντα ἀκόμα καί φιλολογικὸ κουταβιοῦ.

Καί νά ὁ μοναχὸς λόγος πού πρέπει τὸ ἐργο τοῦ κ. Ποταμιάνου νά παίζεται γιὰ νά βλέπουμε τὸ Λέοντα· γιὰ νὰ νυνὲ δεῖ ὁ δόκος ὁ κόσμος γιὰ νά δεῖ ὄλος ὁ κόσμος τί θά πει ἀληθινὸς τεχνίτης καί πὼς ἀποχτιέται ἕνας τίτλος τόσο βαρῦς

Γιὰ νά πιτύχει τόσο ὁ κ. Λέων ὡς Καποδίστριας, μελέτησε πολὺ ἔσκυψε μέρδουχτα στὰ βιβλία, ἔφαξε παντοῦ νά βρεῖ τὴ χαρακτηριστικὴ γραμμὴ πού τοῦ χρειαζότανε, ζήτησε νά γνωρίσει στὰ καθέκαστὴ τὴ ζωὴ τοῦ ἀγαθοῦ Κυβερνήτη, καί ἔτσι μπορέσε καί μᾶς τὸν ἐδῶσε τέλειον πρῶτον ἔκλεισε στὴν ψυχὴ του τὸ χαραχτήρα τοῦ Καποδίστρια, πρῶτα ἔζησε, μπορεῖ νά πει κανεὶς, ὡς Καποδίστριας, καὶ ἔπειτα μᾶς παρουσιάστηκε ὡς Καποδίστριας στὴ σκηνή. Νά τὸ μεγάλο μυστικὸ· νά τί ζητᾶει τὸ θέατρο ἀπὸ τοὺς ἀληθινὸς τεχνίτες.

Τὸ μυστικὸ τῆξερα, μὰ μοῦ τὸ βεβαίωσε τὴν ἄλλη μέρα τῆς παραστάσης καὶ ὁ ἴδιος ὁ τεχνίτης. «Μελέτησα, μοῦ εἶπε, ὅσα γραφτῆκανε γιὰ τὸν Καποδίστρια καί μονάχα σὲ τρεῖς ἀράδες τοῦ Ἰδρωμένου βρήκα ὅ,τι μοῦ χρειαζότανε, τὸν ἀληθινὸ χα

συμμαζεῖτε τοὺς στρατιῶτες του :

—Εἰς γραμμὴν! φωνάζει, σηκώνοντας πρὸς τὰ πάνω τὸ ξιφὸς του.

Μπαίνει μπροστὰ καί χοιμαί διατάζοντας ἐφοδο κατὰ πάνω στό δάσος. Οἱ πυροβολιστοὶ καί οἱ χιλιματικοὶ τοῦ ἱππικοῦ βγάζουνε τὰ κασκί-τα τους : «Γεῖα σας ἦρωες!»

Μὰ ἔστερ' ἀπὸ πενήντα βήματα, τὸ πεζικὸ δὲν ὑπῆρχε· κατακόπηκε, τσακίστηκε, χάθηκε καί μόλις γλυτώνει ἕνα μικρὸ ἀπόσπασμα πού καί αὐτὸ ἀναγκάστηκε νά ξαναγυρίση στό ὑποστατικό.

Ἐνα τάγμα ζουάβων ξεκινάει. Οἱ ζουάβοι! ἡ νίκη τώρα εἶνε σίγουρη.

—Ἐφ' ὄπλου λόγγην! ἔμπρὸς, ξελαρυγγίζεται ὁ ἀρχηγὸς τους καί μ' ἕνα πήδημα, σχίζοντας τ' ἀψηλά χόρτα, χάνονται μέσα στό δάσος.

Τὸ πυροβολικὸ δὲ ρίχνει πιά! Γίνεται μιά τρομερὴ σιωπὴ! Σὲ λίγο ἀκούεται κάτι τι ἀδιάκριτο, θόρυβος ἀνακατωμένος, φωνὲς ἀγριεσ, πού ὀλονένα μεγαλώνουν, πλησιαζόνε, ξεσπᾶνε. Ἐπιτέλους οἱ ζουάβοι ξαναφαίνονται· ἀνάκατα μὲ τοὺς ἐχθρούς.

Ἡ δοκιμὴ πού γένηκε γιὰ νά τοὺς βιάσουνε νάδειάσουν τὸ δάσος, δὲν πῆγε μπρὸς, ἀφοῦ βρεθῆκανε μπροστὰ σὲ ἐρημητικὸ πληθυσμὸ ἀπὸ κρᾶνη καί

ραχτηριδμό του. Από κείνη τη στιγμή τόν εκλείσα κιά τόν Καποδίστρια στην ψυχή μου και είμουνε βέβαιος πώς θά μπορέσω να παρουσιάσω καλίσυνη-δπητα στη σκηνή».

Και παρουσιάστηκε και τὸ Ρωμαίκο θέατρο ἀ-ξίζει νάν τῆ λογαριάσει στο φτωχὸ ἐνεργητικό του τῆ βραδιὰ τῆς περασμένης Παρασκευῆς· τέτιες βρα-διές πολὺ λιγοστὲς ἀπόλαψε ἴσαμε σήμερα.

*

*Α φρόντιζαν ἐδῶ οἱ ἐπίσημοι γιά Τέχνη, ἀ δείχνανε δηλ. κάπιο ἀληθινὸ διαφέρο γι' αὐτήν, κι ἀν εἶχαν τὴν κακὴ συνήθεια νάνταμείδουν τὸ καλὸ, ὁ κ. Λέων ἀπὸ τὸ περασμένο Σαββάτο τὸ πρῶτὸ θά εἶταν πρωταγωνιστὴς στὸ ἴβασ. Θέατρο. "Ονειρα βλέπω! Σὰ νὰ φρόντισε ποτὲ τὸ μεγαλόπρεπο αὐτὸ χτίριο νὰ γίνετ ἀληθινὸ ἀργαστήρι θεατρικοῦ ξα-ναγεννημοῦ, ὅπως ἐπρεπε νάναί ἡ μοναχὴ φροντίδα του, ὅταν ἔχοντας ἕναν Οἰκονόμου τὸν ἀφισε νὰ φύγει ἀπεγοπημένος καὶ παραδόθηκε στὴ μουχλια-σμένη ἀγκυλιὰ τοῦ Βλάχου. Τέτιο θέατρο νιώθει ἀπὸ τέχνη ὅσο καὶ ἡ ἀφεντιὰ μου ἀπὸ Κινέζικα καὶ φροντίζει γιά τὴν καλύτερήν του, ὅσο κι ὁ κουρε-λιάρης Σακουλές γιά τὰ κοστῦμια του.

Τώρα εἶναι βέβαιο ὅχι μόνο πὼς δὲ θά τιμήσει ὁ κ. Λέων τὸ Βασ. θέατρο, ἡ ἀκόμα πὼς δὲ ὅαν τἀποφασίσει ὁ κ. Βλάχος νάνεθε κανένα βράδι ἴσαμε τὸ θέατρο τῆς «Νεάπολης» νάν τονε δεῖ. Ἐξὸν πιά κι ἀν τοῦ τὸ σφυρίζουν οἱ φημερίδες. Γιατὶ ἐμεῖς ἐδῶ, βλέπετε, ὅσοι ἔχουμε καμιά θέση ἐπίσημη, μοναχὰ τῆς ἐφημερίδες ἀκούμε καὶ μοναχὰ γι' αὐ-τὲς δουλεύουμε, κουλουριάζοντας τὸ κορμί μας γιά νὰ μᾶς παινήσουν καὶ τρέμοντας μὴ λάχει καὶ μᾶς βροῦνε ἐλαττωματικὴ (συμπάθειο γιά τὴ λέξη) τὴ δ ὁ ἄ σ η μ α ς.

Μὰ οἱ φημερίδες δὲ βλέπουν ἢ δὲ θέλουνε νὰ δοῦν. Κ' εἶναι τῷ χειραγῆρα μας κι αὐτό. Εἴμαστε κακοὶ ὅχι γιατί λέμε τὸ κακὸ, (ὅποιος λέει τὸ κακὸ εἶναι κόποτες ἀγαθὸς ἄνθρωπος), μὰ γιατί φειδιόμαστε νὰ ποῦμε τὸ καλὸ. Ζούλια πίστε το, μὰ εἶναι κάτι χειρότερο ἀπὸ ζούλια· σημάδι τῆς κακῆ μοιραῖς μας κι αὐτό· τρέμουμε νὰ ποῦμε τὸ καλὸ, ὅσο κι ἀν τἀναγνωρίζουμε μέσα μας, γιατί φοδοῦμαστε μήπως ἀνιδόξιας τὸν ἄλλο ρήζουμε τὸν ἑαυτὸ μας. "Ὅσοι ἔχουν ἀληθινὴ δέξια δὲ φοδοῦνται. Μὰ πόσοι εἶναι ἄρογοι αὐτὶ; Νά, ἕνας ἰδιώτης λ.χ. κ' ἕνας Παλαμᾶς· εἰς ντροπιάζονται ἀνακηρύσσοντας τὸν ἴδιον χάρη δάσκαλο τοῖς, ἐνῶ ὁ τελευταῖος μουντζιρω-τῆς τοῦ χωριῦ δὲν καταδέχεται οὔτε μαθητὴ του νάν τὸν πεί.

Γι' αὐτὸ καὶ τὰ σηχαρίκια πού θάκουσε ὁ κ. Λέων ὅτανε μετρημένα ἀπὸ τοὺς συναδέλφους του λιγοστὰ καὶ μευδισμένα ἀπὸ τὸν ἄλλο κόσμο, ἴσως καὶ τίποτα. Μὰ μὴ τονε νοιάζει οἱ λίγοι καὶ διαλεχτοὶ ἀναγνωρίζανε τὴν δέξια του κ' ἐχτιμῖσανε

μπαγιονέτες.

*

Τώρα εἶναι ἡ σειρά τοῦ ἵππικου· εἶναι ἀνάγκη νὰ χτυπήσουν καὶ νὰ φέρουνε σύγχυση στὶς πρῶτες τοὐλάχιστο γραμμὲς, γιά νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ὀπι-σθοχώρησιν.

Τὰ ἄλογα, ἐξωφρενισμένα ἀπὸ τὴ μυρωδιὰ τοῦ μπαρουτιοῦ, δὲν στέκονται πιά στὸν τόπον τους καὶ δαγκάνουνε σὰ λυσσακμένα τὰ γκέμια τους.

—Βῆμα τακτικό! διατάζει ὁ ἀξιωματικὸς ἄς φυλάζουμε τὴν ὁρμή μας γιά τὰ τελευταῖα ἑκατὸ μέτρα.

Θέαμα ἔξοχο, νὰ βλέπῃς τοὺς καθαλλαρῆους αὐτοὺς νὰ πηγαίνουνε στὸ θάνατο σάν σὲ καμιά ὑπο-δοχὴ ἢ παρέλαση.

Σὲ διάστημα ἑκατὸ μέτρων ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ, οἱ τρομπέτες σαλπίζουνε τὴν ἐφοδο. Κάθε ἴλη τοῦ ἵππικου ξεδιπλώνεται τότε καὶ χοιμάει καταπάνω στὸν ἐχθρὸ ἢ μιὰ πάνω στὴν ἄλλη, μὲ τοὺς ἀνα-βάτες γυρμένους πάνω στους τραχήλους τῶν ἀλόγων, μὲ τὰ πόδια καρφωμένα στὰ πλευρά τους, μὲ τὰ λωριὰ τῶν χαλινῶν στὰ δόντια, μὲ τὸ πιστόλι στὸνα χέρι, τὸ σπαθὶ στὸ ἄλλο.

τὴν τέχνη του. Ὁ ἀληθινὸς τεχνίτης μοναχὰ γιά τοὺς λίγους αὐτοὺς δουλεύει καὶ μοναχὰ ὅταν παίρ-νει τὸ στεφάνι τῆς νίκης ἀπὸ τὰ χέρια τους μπορεῖ νάν τὸ φορέσει στὸ μέτωπό του περήφανα.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ Η ΔΕ ΔΙΑΒΑΖΟΥΜΕ

(Ἀπὸ τὸ τελευταῖο φυλλάδιο τῶν «Παναθηναίων»)

Λυποῦμαι πὺ δὲν μπορῶ νὰ δώσω σωστὴ ἀπάν-τηση στὸ πρῶτο ρῶτήμά σας. Εἴμαστε ὅλοι τέσσα-ρεις Ρωμιοὶ ἐδῶ πέρα. Δυὸ ξενοδόχοι, ἕνας τεβερνά-ρης, κ' ἡ ἀφεντιὰ μου. Ὡστε ἀπὸ ἑσᾶς πρέπει νὰ μάθω ἂν ὁ Ρωμιὸς διαβάζει σήμερα λιγώτερο παρ' ἄλλοτες.

Στὸ δεῦτερο ρῶτήμά σας ἀπάντησα, εἶναι τώρα δώδεκα χρόνια. Στοῦ Γαβριηλῆ τὸ «Νέον Πνεῦμα» φύλλο τῆς πρῶτης τοῦ Μᾶη 1894, τυπώθηκε ἕνα μου ἀρθρουδάκι, «Γιατὶ δὲ διαβάζει ὁ Ρωμιὸς».

Καὶ γιά νὰ μὴ σᾶς κουράζω νὰ τὸ γυρεύετε· σᾶς δίνω ἐδῶ μερικὲς του φράσεις.

«... Τὸ διάβασμα γιά νὰ γίνετα ἀπὸ τὸ λαὸ δὲν πρέπει νὰ χρειάζεται σπουδὴ καὶ μελέτη. Τί λέω; Μήτε κούραση καμιά δὲ χρειάζεται. Τὰ βι-βλία πρέπει νὰ θρέφουν τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου καθὼς ὁ ἀέρας πού ἀναπνέει, τὸ φαεῖ πού τρώει, τὸ νερὸ πού πίνει. Ἀκούραστα, καὶ μὲ ἡδονὴ μάλιστα.. Γιά τὸ Ρωμιὸ τὸ διάβασμα εἶναι εἶδος μελέτη... Οἱ λέ-ξεις, ὅσο κι ἂν τίς νοιώθει, δὲν ἐντυπώνονται ἀκού-ραστα μέσα στὸ νοῦ του, κι ὁ νοῦς εἶναι πολὺ ἰδιό-τροπο πρᾶμα. Αὐτὸς τὴν παραμικρὴ σκλαβιά δὲν τὴ δέχεται... Δὲν ἐννοεῖ ἕνας δάσκαλος νὰ τὸν κάμνη νὰ καταπίνῃ εὐκόλα κι ἀκούραστα, πολὺ λιγώτερο μὲ γλῦκα, λέξεις καὶ φράσεις πού δὲν τίς ἔμαθε μαζί μὲ τῆς μάννας τὰ νανουρίσματα, τὰ χαδέματα, τὰ τραγούδια, τὰ παραμύθια. Τῆς μόννας τὴ γλώσσα γυρεύει ὁ νοῦς, κι ἂν ἡ φιλολογία τὴν πελεκᾷ καὶ τὴ στολίζει λιγάνι καθὼς γίνετα σ' ὅλα τὰ ἔθνη, αὐτὸ ὁ νοῦς δὲν τὸ ἐναντιώνεται, μάλιστα τὸ προ-τιμᾷ καὶ τὰγαπᾷ, ἐπειδὴ τὸ γούστο εἶναι μέσα στὸ φυσικὸ τοῦ ἀνθρώπου, κ' ἡ φιλολογία πάντα ἐκεῖνο τὸ γούστο καλλιεργεῖ καὶ σπουδάζει. Ὅταν ὅμως ἐρ-χεσαι καὶ τοῦ παρουσιάζεις γλώσσα μ' ἄλλη γραμ-ματικὴ, μ' ἄλλους τύπους, καὶ μ' ἄλλες λέξεις τίς πτωτέρες, τότες κάμνει ἐπανάσταση κι ὁ Ρωμιὸς,

καὶ φωνάζει : «φτάνει σου! μὲ βασάνισες στὸ σκο-λειὸ, τώρα εἶμαι λεύτερος. Θὰ δουλέψω, θὰ διασκε-δάσω, θὰ φάω, θὰ παντρευθῶ. Νὰ διαβάσω ἄνω, βγάλ' το ἀπὸ τὸ νοῦ σου...»

Εἶπα μερικὰ καὶ στὸ προοίμιο τῆς «Μαζώχτρας» σελ. 4 καὶ 5. Μὰ σώνουνε, θαρρῶ, ὅςκ ἕως ξανά-γραψα, γιά νὰ σᾶς παραστήσουν τὴν ταπεινή μου τὴ γνώμη.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Α'. — Ἄν ἀναγινώσκουν δὲν ξέρω — ξέρω πὼς δὲ διαβάζουν. Ὁ Ρωμιὸς ποτὲ δὲν ἀγάπησε τὸ διά-βασμα. Οὔτε τώρα, οὔτε κείνως ἐπειτ' ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση, οὔτε πρὶν στὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς του. Ἄν βλέπουμε σωροὺς βιβλία τῆς ἐποχῆς ἐκεί-νης, δὲ θὰ εἶπῃ πὼς οἱ σκλάβοι πρόγονοὶ μας ἔκα-ναν ἀμᾶν γιά διάβασμα. Καθόλου. Οἱ Μαρασλῆδες ἐκεῖνου τοῦ καιροῦ εἶχαν τὴν πατριωτικὴ διαθέση, κ' οἱ φιλόλογοι, οἱ δάσκαλοι γιά νὰ εἶποῦμε σω-στότερα ἐκεῖνου τοῦ καιροῦ, εἶχαν τὴν τέχνη νὰ τοὺς τὴν ξεσκεπάζουν. Τίποτα περισσότερο. Τὰ βιβλία καὶ τότε ἀγοράζονταν ἀπὸ φιλότιμους ἁμογενεῖς καὶ κάθονταν στὸ ράφι ἄγγιχτα. ὅπως τώρα λόγου χάρη τὰ βιβλία τοῦ Συλλόγου. Ἀκούτε στὶς λογοδοσίεσ τοῦ κ. Βικέλα τίς χιλιάδες πού ξεδοῦνται ἀπ' αὐτὰ καθε χρόνο καὶ λίτε : — Μωρὲ γειά σου, Ρωμιε ! Γειά σου καὶ σύ, κ. Δροσίνη, πού βρῆκες τὸ τετρα-φυλλο τριφύλλι κι' ἐνοιξες τὴ διανοητικὴ σιδερό-πορτα τοῦ Ρωμιοῦ ! Πᾶτε ὅμως ἐπειτα στὰ τσιφλί-κια τοῦ κ. Καραπάνου, τοῦ κ. Ζωγράφου, τοῦ κ. Δεληγεώργη καὶ βρίσκετε στ' ἀρχαῖα τῆς ἐπιστα-σίας σωροὺς-σωροὺς τὰ ὀφέλιμα βιβλία καὶ τοὺς ποντικούς μοναδικὸς ἀναγνώστες τους.

Τώρα ἂν τὸ βιβλίον καὶ τὸ περιοδικὸ βρίσκεταί σὲ κρίσιμη κατάσταση μπορεῖτε νὰ τὶ ξέρετε καλύτερ' ἀπὸ μένα.

Β'. — Στὸ φυσικὸ του γεννήθηκε γιά νὰ φλυ-αρῇ κι ὅχι νὰ μελετᾷ. Μελετᾷε ὁ τζίτζικας; Ὅχι· Κάνει ἔτσι τίς μεμβράνες του καὶ βγαίνει ἤχος. Κάνει κι ὁ Ρωμιὸς ἔτσι τὴ γλωσσούλα του καὶ παρ-λάρει. Τὶ τοῦ χρειάζεται λοιπὸν ἡ μελέτη; Γιά νὰ μάθῃ; Μὰ εἶνε πρᾶμα πὺ νὰ μὴν τὸ ξέρῃ; Γιά νὰ εὐχαριστηθῇ; Μὰ εἶνε εὐχαρίστησιν τὸ φέρτωμα τοῦ μυαλοῦ; Μουλάρι τὸκαμας; Γι' αὐτὸ δὲ εἶδες τί κά-νουν τὰ σχολειταρούδια ἐπειτ' ἀπὸ τίς ἐξετάσεις. Τὶ ἔκαμαν οἱ πατεράδες μας, τί κάμαμ' ἐμεῖς, τί κά-

Μὰ οἱ ἐχθρικές γραμμὲς εἶναι πυκνὲς, σκεπα-σμένες ἀπὸ μπαγιονέτες.

Ὁ σημαιοφόρος πέφτει χτυπημένος κατὰστηθα, ἐνῶ τὸ χέρι του κρατᾷ σφιχτὰ τὸ κοντάρι τῆς ση-μαίας Ἐνας ἀξιωματικὸς ὀρμάει, σχίζει τὸ πλῆθος καὶ πιάνει τὴ σημαία.

Β'.

Ὡς τόσο, σὲ λιγάνι ὁ τόπος θὰ κυριεύονταν· ἀδύνατο ν' ἀντισταθοῦνε σὲ δύναμη δέκα φορές ἀνώ-τερη.

— Τὴ σημαία ! φωνάζει ὁ ἀξιωματικὸς χτυπη-μένος καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του.

Τότε ἀρχινάει μιὰ λυσσακμένη κι' ἀπελπιστικὴ πάλη ἀνάμεσα τοῦ ἐχθρικοῦ πεζικοῦ καὶ μερικῶν καθαλλαρῶν πού ζοῦσαν ἀκόμα. Τὰ ὅπλα τους δὲν τοὺς χρειάζονται πιά· αὐτοὶ παλεύουνε κορμί μὲ κορμί ἑαγριωμένοι, τρομεροὶ.

Ὁ ὑπαξιωματικὸς πληγωμένος θανάσιμα, ξεψυ-χώντας, χαλαρώνει τὸ χέρι πὺ κρατᾷ τὴ σημαία κ' ἕνας στρατιώτης ἐχθρικός τοῦ τὴν ἀρπάζει ἀπὸ

τὸ χέρι μὲ σπασμένον κοντάρι.

Καὶ τότε γένηκε κάτι τι παράξενο. Ἀπὸ χά-μου, ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ πτώματα, μιὰ μορφή στρα-τιώτη μὲ κουρελλιασμένη στολὴ ξεπροβάλλει, μὲ τὸ κεφάλι καταματωμένο ἀπὸ μιὰ τρομερὴ σπαθιά.

Χοιμάει πάνω στὸ στρατιώτη καὶ πιάνοντας τὸ χέρι του, τοῦ τὸ σπᾶνει μὲ μιὰ γερὴ δαγκαματιά, πὺ τὸν ἔκανε ν' ἀφήσῃ τὴ σημαία.

Ἀρπάζει τότε τὸ ἀγνωρίστο κουρέλλι τῆς, μα-ζεύει τίς τελευταῖες του δυνάμες, πηδάει πάνω στὴ ράχη ἐνὸς ἀλόγου μὲ δίχως ἀναβάτη καὶ μὲ τρελλὸ κалπασμὸ φεύγει πρὸς τὸ ὑποστατικό. Οὐλᾶ-νοι τρέχουνε κατὰ πόδι του κυνηγώντας τον γιά τὴ σημαία. Χαντάκια, φράχτες ὅλα τὰ ὑπερηδούσε μὲ δύναμη ἀκατανόητη, μὲ πηδήματα τεράστια. Τὸ ἄλογο κατακουρασμένο ἀρχίζει νὰ κλονίζεται· τὰ γόνατά του λυγίζανε· ἀκόμα δυὸ βήματα καὶ φτάνει στὸ ὑποστατικό. Τὸ καμημένο τὸ ζῶο πέφτει κάτω μὲ τὸν ἐφταξὲ μπρὸς στὴν πόρτα τοῦ ὑποστατι-κοῦ, μὲ τὸν ἀναβάτη του μὲ τὴ ψυχὴ στὸ στέμα.

Ἐνας χωρικός τρέχει νὰ βοηθήσῃ τὸ δυστυχι-σμένο πὺ ξεψυχάει.

Μὰ οἱ Οὐλᾶνοι φτάνουν· ἀκούεται ὁ ὀρμητικὸς ποδοχτύπος τῶν ἀλόγων τους.

νουν τὰ παιδιὰ μας, τί θὰ κάνουν τ' ἀγγόνια μας στὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα. Σκίσιμο, κάψιμο τὰ βιβλία σὰ νὰ ἦταν ὄχτροί μας θανάσιμοι. Γιατί; Δὲ μᾶς ἔμαθαν τίποτα; δὲ μᾶς χαροποίησαν καμιὰ φορά; Καμιὰ. Μᾶς δυσκόλεψαν μονάχα τὰ παιγνίδια μας, τὰ μαλώματά μας, τοὺς συλλόγους καὶ τὶς παρλάτες μας. Φταίει θὰ πῆς τὸ σχολικὸ μας σύστημα; φταίει, δὲ λέω τ' ὄχι. Μὰ πῶς πολὺ φταίει τὸ νευρικό μας σύστημα. Τὸ μυαλό μας εἶνε ποῦ δὲν ὑποφέρει στ' ἀληθινὰ ζυγὸ καὶ ὄχι ὁ τράχηλός μας. Ἐκείνη τὴ μοναδικὴ ἀπόλαυση ποῦ δίνει τὸ διάβασμα δὲν τὴν αἰσθάνεται, δὲν τὴν αἰσθάνθηκε, οὔτε θὰ τὴν αἰσθάνῃ ὁ Ρωμιὸς ποτέ.

Ἄθάνατε Ρωμιέ, εἶσαι μοναδικὸς στὴν ὑφήλιο! Ζῆσε γιὰ τὰ στολίζεις τὴν Πλάση.

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ἡ πρόσκλησή σας ἂν διαβάζουν οἱ Ἕλληνες μὴ ἦρθε ἀργὰ δυστυχῶς. Μὲ λίγα λόγια ἡ ἰδέα μου εἶναι πὼς οἱ Ρωμιὸι διαβάζουν, ὄχι ὅμως ἑλληνικὰ βιβλία, γιατί τοὺς εἶναι κερρωμένῃ ἡ ἰδέα πὼς ὅ,τι ρωμέτικο δὲν ἀξίζει. Δασκαλισμοῦ καὶ λεβαντινισμοῦ ἀποτέλεσμα.

Α. ΠΑΛΛΗΣ

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δὲ διαβάζει ὅσον ἔπρεπε καὶ μποροῦσε, γιατί πολὺ σπάνια βρίσκει βιβλία γραμμένα στὴ γλῶσσα ποῦ καταλαβαίνει καὶ βγαλμένα ἀπὸ τὴ ρωμαϊκὴ ψυχὴ. — Τώρα νομίζω διαβάζει περισσότερο παρ' ὅ,τι ἄλλοτε, γιατί σήμερα γιὰ καλὴ μας τύχη ἄρχισαν συχνὰ-πυκνὰ νὰ τυπώνονται καὶ βιβλία καὶ φημερίδες καὶ περιοδικὰ στὴν ἑθνικὴ τὴ γλῶσσα καὶ σύμφωνα μὲ τὶς ἰδέες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου, μὰ μπορεῖ ν' ἄχω καὶ λαθος.

ΝΙΚΟΣ Α. ΒΕΗΣ

Σὲ μιὰ Μιλανέζικη ἐφημερίδα διαβάζουμε πὼς ὁ κοσμοακουσμένος Καλαμπρέζος ληστής Μουζολίνος καταγίνεται μέσα στὴ φυλακὴ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλολογία. Μεταφράζει, καθὼς λένε, τὴν Ἰλιάδα. Φαίνεται πὼς ἡ φυλακὴ κάνει καμιὰ φορά καὶ τέτοια θάματα. Μήπως ὁ Βερλαίν δὲν ἔγραψε στὴ φυλακὴ τόσα ὠραία ποιήματα; Ἀπαράλλαχτα θέλουνε νὰ πῶνε, καὶ κάποιος δικός μας ὑπέροφος, χρυστὰ στὸ φυλάκωμα ὅλη του τὴν τρανὴ σοφία.

Ἡ ὠρα περνῶσε ἔπρεπε πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ σώσουν τὴ σημαία.

— Τὴ σημαία! τὴ σημαία! μουρμουρίζει ὁ μισοπιθαμένος στρατιώτης. Κρύψτε τὴν! γλυτώστε τὴν.

Ὁ χωρικός τὴ λαβαίνει καὶ μπαίνει μὲς στὸ ὑποστατικό. Ποῦ νὰ τὴν κρύψῃ; Σὲ λίγο, ὅλα θὰ τὰ σκαλίζανε, θὰ τ' ἀρπάζανε.

Στενοχωρημένος, σαστισμένος ψάχνει, ξετάζει σ' ὅλες τὶς γωνιές. Τίποτα... τίποτα...

Καὶ οἱ οὐλάνοι φτάζανε. Ἐξω στὸ δρόμο ἀκούγονταν τὸ μεταλλικὸ ποδοκρότημα τῶν ἀλόγων.

— Στὴ φωτιά! στὴ φωτιά! κάλλιο νὰ τὴν κάψουμε, παρά νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ μᾶς τὴν πάρουν.

Ἐάνου, σὲ μιὰ κούνια ἐκεῖ στὴ γωνιά, κατὰ τὸ τζάκι μεριά, ἕνα παιδάκι ἀρχίζει νὰ κλαίῃ. Μιὰ ἰδέα κατέθηκε τοῦ καλοῦ ἐκείνου ἀνθρώπου:

— Ἄ, ναί! ἡ κούνια! παιδάκι μου!

Καὶ τρέχει ἐκεῖ. Σ' ἕνα δεφερόλεφτο μὲ τὰ ἀδέξια χοντρά χέρια του ξεσπαργανῶνε τὸ παιδί καὶ τὸ τυλίγει μὲ τὸ πολὺτιμο ἐκεῖνο κουρέλλι, κατατρυπημένο, καταματωμένο. Ὑπερα κουτσά-στραβά, ξεδιπλώνει τὰ σπάργανα καὶ ξανατυλίγει μ' αὐτὰ τὸ μικρό.

Οἱ ἰχθροὶ φτάζανε κ' ἔπεσαν σὰν ἀνεμοστρόβι-

ΣΤΙΧΟΙ

1

Πλοῖο τῆς πίστης, καὶ ποτὲ δὲν ξάνουξες στεριά,
Καὶ πάντα στὰ ταξίδια σου τῆς ἀρηνοῦσας σκοτάδια,
Φεύγεις μ' ἐλπίδα, καὶ γυρνᾷς χωρὶς παρηγοριά,
Στὸ νοῦ, λιμάνι ἀλλήμανο, καὶ στὴν καρδιά τὴν ἄδεια.

2

Σὰ μιὰ σπαραχτικὴ κραυγὴ, τὸ φύσημα τᾶνέμου
Πέρασε μέσ' στὴ σιγαλιὰ τῶν βραδινῶν ὄρων,
Κι' ἀπλωσες τᾶνατάραχα φτερά σου, λογισμὲ μου.
Καὶ κλάρωσες, μαῦρο πουλί, στὰ δέντρα τῶν νεκρῶν.

3

Σύγγεφα δὲν ξεσπάσατε χτὲς βράδν, ἀπανεμιὰ
Καὶ σβόνυατε σιτὸν οὐρανὸ λυπητερά, ἕνα, ἕνα.
Ἡ τύχη μας, ἀλλήμονο! — θὰ μένη πάντα μιὰ,
Κι' δταν πεθαίνετε βουβὰ, κ' δταν τρικυμισμένα.

4

Ἐκεῖ παρὶν' ἡ θάλασσα, στὴν ἔρημη ἀμουδιά,
Πότε τὸ κύμα τῆς δειλῶ, καὶ πότε τὸν ἀφρό τῆς,
Στέκω καὶ διαλογίζομαι μὲ μιὰ βαρειά καρδιά,
Τὰ δρόματα τὰ αἰῶνια τῆς μάταις ἀνθρωπότης.

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΑΥΤΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ*

Ὁ Βιθυνὸς ἀντικαταστάθηκε. Ἔφυγε κ' ἀπὸ τὸ νησί μας καὶ ξαλαφρώσαμε, σὰ νὰφυγε βαρὺ πλάκωμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας, γιατί μῆνες τώρα στεκόμαστε ἀγρυπνοὶ κοιτάζοντας καθεπρᾶξ τὸ Βιθυνὸ μὴπως μᾶς φέρῃ ἄνω κάτω καὶ σφαχτοῦμε ἀναμεταξύ μας. Γιατί τὸ γενικὸ ξολοθρεμὸ στοχάστηκε ὁ Βιθυνὸς, καὶ βουλήθηκε ν' ἀπορημάξῃ τὸ νησί μὲ κάθε κακὸ μέσο

* Σημ. τοῦ «Νουμά». Τὸ ἄρθρο αὐτὸ τυπώθηκε στὴν «Πρόδοξ» τῆς Σάμος καὶ τὸ ξανατυπώσαμε κ' ἐμεῖς, ὄχι γιὰ τὴν οὐσία του (ἐπειδὴ δὲν ἀνακατεύμαστε στὰ πολιτικὰ τῆς Σάμος, ποῦ εἶναι δουλιὰ τῶ Σαμιωτῶν), μὰ γιὰ τὴν ἡμερηθ δημοτικὴ του γλῶσσα.

λος μὲς τὴν αὐλή· μὲ μιὰς χύνονται πάνω στὸν κάβαλλάρη, ξαπλωμένονε χάμου.

Τὸν ψάχνουν, τίποτα, τίποτα.

Ἴσως εἶναι μέσα στὸ ὑποστατικό.

Σὲ μιὰ στιγμή τὸ πᾶν ἀνασκαλεύτηκε, ἀναποδογυρίστηκε μονάχα ἡ κούνια ἐμνησκε. Ἐνας Οὐλάνος τρέχει καὶ σὲ δαῦτη. Μὰ ὁ χωρικός μ' ἕνα πῆδημα πετιέται στὴ μίσση καὶ τὸ κορμί του κάνει ἕνα προτείχιμα ἀνάμεσα στὴν οὐλάνο καὶ στὴν κούνια.

Μὲ μιὰ πιστολιὰ τοῦ σπᾶνουν τὸ κεφάλι καὶ τοῦ χύνουν τὰ μυαλά. Ἡ κούνια ἀνασκαλεύτηκε... Τίποτα, τίποτα!

Ὁ ἰχθρὸς ἀποτραβήχτηκε γελασμένος, μουγκρίζοντας, βλαστημῶντας ἀπὸ τὸ κακὸ του. Μακρὰ ἡ μάχη ξακολουθεῖ λυσσασμένα.

Τὸ μικροῦλάκι κλαίει πάντα, ἀπορῶντας πὼς νὰ μὴν ἔρχεται: τόση ὠρα κανένα φιλικὸ πρόσωπο νὰ τὸ παρηγορήσῃ καὶ νὰ τὸ μερέψῃ.

*

Λαχανιασμένη, μὲ μαλλὰ ξέπλεγα, μὲ τὸ πρόσωπο μισοκρυμμένο μὲ τὴ γαλάζια ποδιά τῆς, σὰ νὰ ἤθελε ν' ἀποφύγῃ τὸ ἀγριο θέαμα τοῦ πολέμου, μιὰ γυναίκα τρέχει πρὸς τὸ ὑποστατικό· καθὼς πᾶ-

ποῦ θαρροῦσε πὼς ἔβγαينه στὸ σκοπὸ του. Κακιά καὶ διαστρεμμένη ψυχὴ ὡς τόσο. Ἀπομένει πιά τώρα στὴν πολιτικὴ ἱστορία τοῦ Τόπου μας μιὰ ἡγεμονικὴ φυσιογνωμία ποῦ θὰ τὴν ἀκολουθοῦνε κατόπι τῆς ἡ δργῆ καὶ τὸ ἀνάθεμα ὅλων ἐκείνων ποῦ πονέσανε τὴν Πατρίδα τους, βλέποντάς τὴ νὰ ρημάξῃ μέσα στὸ πέλαγος τῆς ἀνομίας, στὴ φωτιά τῆς ἀναρχίας, τοῦ σκοτωμοῦ, τῆς παραλυσίας πολιτικῆς, κοινωνικῆς, εἰκονομικῆς, ἠθικῆς.

Ἐὸ προσδευτικὸ κόμμα, τὸν καιρὸ ποῦ πρωτοῦρθε στὰ πράματα κοίταξε, πὼς θὰ δουλέψῃ

τῆσε στὸ κατώφλι τῆς πόρτας, σταμάτησε μαρμαρωμένη, βυθισμένη σὲ μαύρους στοχασμούς.

Ἐμάντεψε τὴ σκηνὴ ποῦ γένηκε κεῖ μέσα, εἶδῶ καὶ λίγη ὠρα. Ὁ ξντρας τῆς κείτονταν ἐκεῖ σκοτωμένος μπρὸς στὴν κούνια, μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα μπροστὰ, σὲ στάση προφυλαχτικὴ.

— Θεέ μου! ἀναστήναξε, μὴ τοὺς ἐσκότωσαν! Μὰ ὄχι! τὸ παιδί κλαίει! Ἄ, ζωντανὸ εἶναι!

Καὶ ἡ δύστυχη σφίγγει μὲς τὰ πονεμένα στήθεια τῆς τὸ ἀγγελουδί τῆς.

— Μά... τί σημαίνουν αὐτὰ τὰ κωλόπαννα, εἶσαι κακοδεμένα, κακοτυλιγμένα;

Ξεσπαργανῶνε τὸ μικρό.

— Μιὰ σημαία!

Ἄ! τώρα τὰ καταλαβαίνει ὅλα: μέσα στὴ μητρικὴ μὰ καὶ πατριωτικὴ καρδιά τῆς γίνεται φῶς ξάστερο καὶ διάφανο.

Κι' ἀφοῦ φίλησε τὸ πολὺτιμο κουρέλλι καὶ τὸ παιδί τῆς μαζί, σηκώνεται ὀλόρτη, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, τρεμάμενη, ἀναγαλλιασμένη· καὶ σὰν ν' ἀπαντοῦσε μὲ περιφρόνηση στὸ κανόνι τοῦ ἰχθροῦ ποῦ βρόνταε μακρὰ ἐκεῖ, φωνάζει μὲ φωνὴ πολεμοῦχαρη, μεταμορφωμένη:

— Ζήτω ἡ πατρίδα!

Ὡ ναί! Ζήτω ἡ πατρίδα! Ζήτω ὁ ἐμῶφος κείνος τόπος ποῦ βγάζει στὸ φῶς τέτοια γενναία παλληκάρια!

Γέρας (Μιτυλήνη). — Δ. Π. ΑΛΒΑΝΟΣ